

УДК 615.256:618:619

ПОШИРЕНІСТЬ ТА СЕЗОННІСТЬ ПІСЛЯРОДОВИХ ЗАХВОРЮВАНЬ СВИНОМАТОК В УМОВАХ ВЕЛИКИХ ТА ДРІБНИХ ГОСПОДАРСТВ

СУХІН В. М., к. вет. н., доцент
ЧУМАК В. О., к. вет. н., доцент
СКЛЯРОВ П. М., д. вет. н., професор
ВАКУЛИК В. В., к. іст. н., доцент

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпропетровськ
zemskiyvet@mail.ru

Доведено, що збільшення поголів'я свиней супроводжується підвищенням частоти виникнення післяродових захворювань, але зникає виразна сезонність їхньої появи. Підвищення захворюваності свиноматок не супроводжується зрушеннями нозологічного профілю. Технологічні стресові чинники та факторні захворювання в умовах свинокомплексів значно більше впливають на частоту післяродових захворювань, ніж аліментарні фактори та мікроклімат в умовах невеликих свиногосподарств. Таким чином, для крупних та дрібних свиногосподарств необхідні різні підходи до профілактики та лікування післяродових захворювань

Свиноматки, післяродові захворювання, поширеність, сезонність

Постановка проблеми. Післяродові патології свиноматок мають значне поширення і негативно впливають на економічні показники господарств [1, 4]. Так, в умовах свинокомплексу повного циклу Дніпропетровської області у 34,5% свиноматок встановлені різні форми прояву синдрому (метрит-мастит-агалактія) ММА, з них основних свиноматок захворіло в три рази більше ніж свиноматок, що перевіряються. У 7,1% свиноматок синдром ММА спостерігали у формі запалення молочних пакетів. 5% свиноматок хворіли у формі всього симптомокомплексу з клінічними ознаками ендометриту, клінічним або прихованим запаленням молочних пакетів на фоні гіпогалакції [2].

Поширеність післяродових захворювань серед тварин 11 свинокомплексів європейської частини Російської Федерації становить від 20% до 70% поголів'я. У структурі післяродових захворювань діагноз «ендометрит» виявляли з частотою від 10% до 47%, а синдром ММА в інтервалі від 9% до 22,5% тварин після опоросів [3].

На свинофермі Німеччини із середньорічним поголів'ям 90 свиноматок протягом 9-річного періоду спостереження виявляли ураження на синдром ММА у 33% поголів'я. Серед тварин, які перехворіли після опоросу, спостерігали порівняно зі здоровими тваринами вірогідне зростання повторних осіменінь до

21,7% з 16,1%, а абортів протягом наступної поросності – до 4,1% з 1,2% [5].

Мета і завдання дослідження. Встановити розповсюдженість та характер прояву післяродових захворювань у свиноматок в умовах свиногосподарств із різною чисельністю поголів'я.

Матеріал і методи дослідження. Для визначення досліджуваних параметрів нами було порівняно результати за виявленням післяродових захворювань серед тварин господарства із маточним поголів'ям 200 свиноматок (підсобне свиногосподарство П. П. «Рехлицький» м. Нікополь Дніпропетровської області) та свинокомплексу на 2000 свиноматок (АФ «Дзержинець» Криничанського району Дніпропетровської області).

Усі тварини були гібридами великої білої породи свиней та ландрас, другого-п'ятого опоросів. Утримання тварин було із дотриманням гігієнічних вимог за мікрокліматом. Годівля свиноматок здійснювалася згідно розроблених для господарств раціонів із використанням БМВД, що додавали до кормів власного виробництва (фермерське господарство) або тих, що переважно закупаляти (свинокомплекс).

Отримані дані підлягали статистичній обробці для визначення біометричних показників з

використанням програми Microsoft Office Excel.

Визначення середньої арифметичної та її помилки виконано згідно вимог статистичного обрахунку якісних показників.

Оцінку різниці між долями розраховували за результатами постановки діагнозів серед свиноматок із різних господарств з наступним визначенням критерію Ст'юдента. Розрахунок Хі-квадрату виконали після формування чотирипільної таблиці. Отримані значення критеріїв порівнювали із табличними даними.

Результати досліджень та їх обговорення. За результатами аналізу документації обліку і звітності господарств за календарний рік нами визначено поширеність та сезонність прояву післяродових захворювань серед свиноматок (табл. 1-3, рис. 1-2).

Встановлено (табл. 1), що залишалось здоровими після опоросу в фермерському госпо-

дарстві $91,30 \pm 1,58\%$ свиноматок, а на комплексі лише $70,0\% \pm 1,29\%$, що вірогідно нижче ($p < 0,001$, t Ст'юдента дорівнює 10,836). Аналогічні результати отримані при визначенні Хі-квадрату ($p < 0,001$, показник дорівнює 60,19). Отже, збільшення кількості тварин при утриманні суттєво позначається на поширеності післяродових захворювань серед свиноматок.

Частота виникнення гострого катарально-гнійного ендометриту порівняно із ММА в обох господарствах зберігається, адже за Хі-квадратом відмінність між ними не достовірна (показник дорівнює 3,52). Тобто ми не виявили підтвердження статистичними розрахунками зрушення долі ММА у структурі післяродових захворювань, хоча за даними таблиці можливо було стверджувати, що в невеликому господарстві захворювання на гострий катарально-гнійний ендометрит діагностували у

Таблиця 1. Поширеність післяродових захворювань свиноматок

Показники	Фермерське господарство	%	Комплекс	%
Кількість опоросів за рік	320	100	1755	100
Виявлено свиноматок із післяродовими захворюваннями:				
- усього	28	8,8	518	29,5
- із гострим катарально-гнійним ендометритом	19	5,9	425	24,2
- із ММА	9	2,8	93	5,3

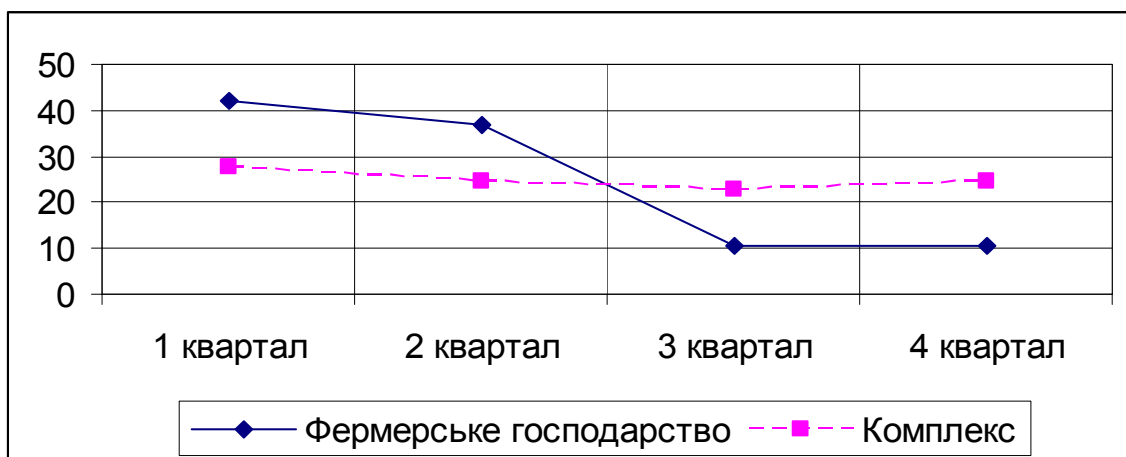

Рис. 1. Річна динаміка відносної поширеності гострих ендометритів

Таблиця 2. Динаміка поширеності гострих катарально-гнійних ендометритів серед свиноматок протягом року

Показники	Фермерське господарство		Комплекс	
	n	%	n	%
1 квартал	8	42,1	118	27,8
2 квартал	7	36,8	105	24,7
3 квартал	2	10,5	97	22,8
4 квартал	2	10,5	105	24,7
Разом за рік	19	100	425	100

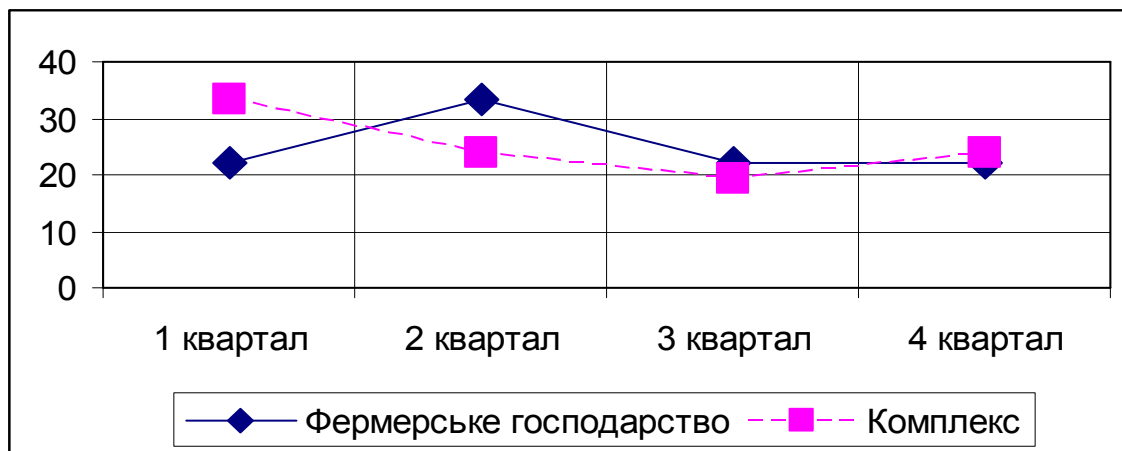

Рис. 2. Річна динаміка відносної поширеності синдрому ММА

5,9%, а на комплексі у 24,2% (тобто у 4,1 разів частіше), а випадків ММА було відповідно 2,8% проти 5,3% (тобто у 1,9 разів частіше).

З метою визначення можливого впливу зовнішніх умов на поширеність післяродових захворювань протягом року ми порівняли частоту їх прояву у різні квартали (див. табл. 2 та 3).

За результатами табл. 2 видно, що в умовах комплексу поширеність гострого катарально-

гнійного ендометриту була максимальною в 1 кварталі року (27,8%), а мінімальною – у 3 кварталі (22,8%), різниця становить 5%. В умовах фермерського господарства частіше виявляли гострий катарально-гнійний ендометрит у 1 кварталі (42,1%), а найменше – у 3 та 4 кварталі (по 10,5%), за різниці у 4 рази.

Причиною такого сезонного коливання (див. рис. 1) напевне слід вважати:

Таблиця 3. Динаміка поширеності синдрому ММА серед свиноматок протягом року

Показники	Фермерське господарство		Комплекс	
	n	%	n	%
1 квартал	2	22,2	31	33,3
2 квартал	3	33,3	22	23,7
3 квартал	2	22,2	18	19,4
4 квартал	2	22,2	22	23,7
Разом за рік	9	100	93	100

1) проблеми із підтриманням мікроклімату,
2) погіршення якісних показників раціону із зниженням поживної цінності та накопиченням продуктів метаболізму мікроорганізмів у кормах під час 1 та 2 кварталів.

За результатами табл. 3 встановлено, що в умовах комплексу поширеність синдрому ММА була максимальною в 1 кварталі року (33,3%), а мінімальною – у 3 кварталі (19,4%), різниця становить 13,9%. В умовах фермерського господарства частіше реєстрували синдром ММА у 2 кварталі (33,3%), а в інші квартали поширення не відрізнялось.

На нашу думку, таке сезонне коливання (рис. 2) вказує на те, що погіршення якісних показників раціону із зниженням поживної цінності та накопиченням продуктів метаболізму мікроорганізмів у кормах найбільш виразно позначається на метаболізмі свиноматок. Це робить організм тварин менш здатним протистояти сукупності несприятливих умов, більш важкому перебігу післяродових захворювань.

Висновки та перспективи подальших розробок.

1. Збільшення поголів'я у свиногосподарствах супроводжується підвищенням частоти виявлення післяродових захворювань, але зникає виразна сезонність їхньої появи.

2. Підвищення захворюваності свиноматок не супроводжується зрушеннями нозологічного профілю.

3. Технологічні стресові чинники та факторні захворювання в умовах свинокомплексів значно більш впливають на частоту післяродових захворювань, ніж фактори годівлі та утримання в умовах невеликих свиногосподарств.

Існування свиногосподарств із різними технологічними процесами вимагає продовження вивчення причини розладів відтворювальної функції свиноматок, пошуку нових засобів та методів профілактики та лікування залежно від конкретних умов на підприємствах України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акушерська патологія свиноматок за сучасних технологій ведення галузі свинарства / [М. І. Харенко, А. А. Черненко, Н. О. Афанасьєва, О. А. Костюченко] // Науковий вісник ветеринарної медицини. – 2014. – Вип. 13 (108). – С. 257-259.
2. Сухін В. М. Лікування свиноматок, хворих на синдром ММА / В. М. Сухін, О. Е. Барабаш // Проблеми зооінженерії та ветмедицини. Збірник наукових праць ХЗВА. – 2012. – Вип.24. – Ч.2. – С. 237-239.
3. Хлопицкий В. П. Распространение послеродовых заболеваний среди свиноматок, их значение в системе воспроизводства / В. П. Хлопицкий, К. А. Кривенцев // Ветеринария. – 2014. – №5. – С. 38-41.
4. Day B. Reproductive in svine/ B. Day// Beetsvill Symposain Agriculturae Reslazch. – 1980. –№3. – P. 41-50.
5. Hoy S. Nine years of data on MMA / S. Hoy // Pig Progress. – 2004. – Vol.20. – №4. – P. 14-15.

РАСПРОСТРАНЕННОСТЬ И СЕЗОННОСТЬ ПОСЛЕРОДОВЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ СВИНОМАТОК В УСЛОВИЯХ КРУПНЫХ И МЕЛКИХ ХОЗЯЙСТВ

Сухин В.Н., Чумак В.А., Скляр П.Н., Вакулик В.В.

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет, г. Днепропетровск

Доказано, что увеличение поголовья свиней сопровождается повышением частоты послеродовых заболеваний, но исчезает выраженная сезонность их проявления. Повышение заболеваемости свиноматок не сопровождается изменением нозологического профиля. Технологические стрессовые факторы и факторные заболевания в условиях свинокомплексов значительно больше влияют на частоту послеродовых заболеваний, чем алиментарные факторы и условия микроклимата в условиях небольших свинохозяйств. Таким образом, для крупных и мелких свинохозяйств необходимы различные подходы к профилактике и лечению послеродовых заболеваний

Свиноматки, послеродовые заболевания, распространенность, сезонность

PREVALENCE AND SEASONALITY OF PUERPERAL DISEASES OF SOWS IN LARGE AND SMALL FARMS

V. Sukhin, V. Chumak, P. Sklyarov, V. Vakulyk

Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University, Dnipropetrovsk,

The aim of research was to determine the prevalence and nature of manifestations of obstetric and gynecological diseases in sows under the conditions of farms with different numbers of livestock.

Therefore, remained healthy after farrowing in small farm at $91,30 \pm 1,58\%$ sows and in big farm at $70,00 \pm 1,29\%$, ($p < 0,001$). So increasing the number of animals in the farm significantly affects the prevalence of puerperal diseases.

The incidence of acute catarrhal-purulent endometritis compared to MMA in both farms remains, because in χ^2 difference between them is not significant. So we found no statistical calculations confirm the fate of MMA shift in the structure of puerperal diseases, although in a small farm acute catarrhal-purulent endometritis detected in 5,9% and 24,2% in big farm (4,1 times more) and MMA cases was 2,8% versus 5,3% (1,9 times more).

In order to detect the possible impact of external factors on the prevalence of puerperal diseases during the year we compared the frequency of detection in various quarters on both farms. In terms of big farm prevalence of acute catarrhal-purulent endometritis was maximum in 1 quarter of year (27,8%) and lowest in 3 quarter (22,8%), the difference is 5%. In terms of small farm often showed acute catarrhal-purulent endometritis in 1 quarter (42,1%) and lowest in the 3 and 4 quarters (by 10,5%). The reason for such seasonal fluctuations likely to be considered: 1) the problem of maintaining a microclimate, 2) deterioration of the quality indicators of diet with reduced nutritional value and accumulation of metabolic products of microorganisms in feed during the 1 and 2 quarters.

It is established that in big farm MMA syndrome prevalence was highest in one quarter (33,3%) and lowest in 3 quarter (19,4%), a difference of 13,9%. In terms of small farm MMA syndrome often found in the 2 quarter (33,3%).

Seasonal fluctuations indicate that the deterioration of quality indicators diet with reduced nutritional value and accumulation of metabolic products of microorganisms in feed most definitely affects the metabolism of sows. This makes the body of animals less able to withstand adverse conditions together more severe puerperal diseases. It is proved that the increase in livestock farms accompanied by increased frequency this diseases, but disappears distinct seasonality of their appearance. Increased incidence of sows is not accompanied by changes nosological profile. Technological stress factors and factorial disease in terms of big farms much more influence on the incidence of puerperal disease than nutritional factors and microclimate conditions in small farm. Thus, for farm with different herd size required varying approaches to the prevention and treatment of puerperal diseases

Sows, puerperal disease, prevalence, seasonality
